Edebiyat - Tarih ve Din İlişkisi - Türk Edebiyatının Ana Dönemleri / Türkçenin Tarihî Gelişimi

1. Edebiyat, hangi konuya değinirse değinsin o konuyu kendi ilgi alanına katan bilim dallarıyla yarışamaz. Tarihî bir olayı işleyen bir edebî metin, bir tarih makalesine bilgi açısından denk olamaz. Edebiyat ürünleri bilimsel bir tarih eseri kadar güvenilir de değildir. Sanatkârların amacı, okurlarını etkilemek, onlarda "güzellik" duygusu uyandırmaktır sadece. Hiçbir okur da bir edebî eseri tarih kitabı gibi eline alıp okumaz.

Bu parçayla ilgili,

I. Edebiyat, en çok tarih bilimiyle ilişkilidir.
II. Estetik kaygı, edebî eserlerin çıkış noktasını oluşturur.
III. Yazar ve şairler eserlerinde tarih biliminden yararlanırlar.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

2. Bu alfabe, Türklerin Göktürk alfabesinden sonra ve Arap alfabesinden önce kullandıkları alfabedir. İlk İslami ürünler Türklerin bu alfabeyi kullandıkları (6-13 yy.) dönemde kaleme alınmıştır. Yusuf Has Hacib'e ait ilk siyasetnamenin bir nüshası da bu alfabeyle yazılmıştır. Dil, edebiyat ve kültür tarihimiz bakımından oldukça önemli olan bu eserde Yusuf Has Hacib, ideal bireylerden oluşan bir toplum ve devleti konu alır.

Bu parçada sözü edilen alfabe, Yusuf Has Hacib'e ait eser ve bu eserde kullanılan dilin tarihî dönemi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Latin / Nutuk / Yeni Türkçe
B) Soğd / Altun Yaruk / İlk Türkçe
C) Uygur / Kutadgu Bilig / Eski Türkçe
D) Kiril / Oğuz Kağan Destanı / Ana Türkçe
E) Arap / Dede Korkut Hikâyeleri / Orta Türkçe

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisi edebiyatın din ile ilişkisini gösteren bir açıklama içermektedir?

A) Şehname'de Efrasiyab adıyla geçen Alp Er Tunga, MÖ 9. yüzyıla kadar devam eden Saka Devleti'nin hükümdarıdır.
B) Manas Destanı, Kırgızların Kalmuklar, Çinliler, Uygurlarla yaptıkları hürriyet mücadelesini derin bir vatan ve millet sevgisiyle dile getirir.
C) Evliya Çelebi'nin gezip gördüğü yerleri ve şahit olduğu olayları konu alan on ciltlik Seyahatname'si Türk kültür tarihi bakımından oldukça önemlidir.
D) Saltukname, yeni toprakların yurt hâline getirilmesi ve Müslümanlaştırılması konusunda yazılan Battalname ve Danişmentname türünden bir halk hikâyesidir.
E) Göktürk Kitabeleri'nde toprak bütünlüğünü sağlama ve devlet düzenini kurma, güçlü bir Türk milletinin varlığını devam ettirme ülküsü olarak işlenmiştir.

4. … Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım kardeşim Kül Tigin ile iki şad ile ölesiye bitesiye çalıştım... Ondan sonra, Tanrı yardım ettiği için, ölecek milleti dirilttim, çıplak milleti giydirdim, yoksul milleti zengin ettim, az milleti çok ettim. Başka milletlerden daha iyi kıldım… Türk-Oğuz Beyleri ve milleti, işitin! Üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe Türk milleti, senin devletini ve töreni kim yıkıp bozabilir?

Bu edebî metin, edebiyatın hangi bilim dalıyla doğrudan ilgisini göstermektedir?

A) Tarih B) Sosyoloji C) Psikoloji D) Felsefe E) Dil bilimi

5. Orhun Abideleri, Türklerin bilinen ilk alfabesi olan Göktürk alfabesi ile II. Göktürk Devleti Dönemi'nde dikilmiş mezar taşlarıdır. Bulundukları tarihte Türk tarihinin ilk yazılı belgeleri olarak kabul edilen kitabelerin en önemlileri Tonyukuk (716), Kül Tigin (732) ve Bilge Kağan (735) adına dikilmiştir.

Bu parçada sözü edilen ürünler Türkçenin hangi dönemine aittir?

A) İlk Türkçe B) Ana Türkçe C) Eski Türkçe D) Orta Türkçe E) Yeni Türkçe

6. Aşağıdakilerin hangisi İslamiyet öncesi Türk edebiyatının bir özelliği değildir?

A) Gök Tanrı inancının etkileri görülür.
B) Dil, yabancı dillerin etkisinden oldukça uzaktır.
C) Şiirlerde nazım birimi dörtlük, ölçü hece ölçüsüdür.
D) Türkçenin bilinen ilk sözlüğü bu dönemde kaleme alınmıştır.
E) Yazılı ve sözlü edebiyat şeklinde iki koldan gelişimini sürdürmüştür.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

A) Halk edebiyatında kullanılan dil, halkın kullandığı sade Türkçedir.
B) Divan edebiyatında Arapça-Farsça sözcük ve tamlamalar sıkça kullanılır.
C) İslamiyet öncesi Türk edebiyatı halk ve divan edebiyatı olmak üzere ikiye ayrılır.
D) Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatının oluşumunda Tanzimat Fermanı'nın ilanı etkili olmuştur.
E) Türk edebiyatının dönemlerinin belirlenmesinde kültürel değişim de göz önünde bulundurulmuştur.

8. Türklerin tarih boyunca kullandığı alfabelerden biri de - - - - alfabesidir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) Kök Türk B) Uygur C) Arap D) Sümer E) Latin

9. Aşağıdakilerden hangisi Karahanlılar zamanında yazılan eserlerden biri değildir?

A) Kutadgu Bilig B) Divan-ı Hikmet
C) Atabetü'l Hakayık D) Divanü Lügâti't-Türk
E) Risaletü'n Nushiyye

10. Üze kök tengri asra yağız yir kılındukda iki ara kişi oglı kılınmış. Kişi oglında üze eçüm apam Bumin Kagan, İstemi Kagan olurmuş. Olurupan Türk budunung ilin törüsin tutabirmiş, itibirmiş. (Üstte mavi gök, altta kara yer yaratıldığında ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğulları üstüne atalarım Bumin Kağan, İstemi Kağan hükümdar olmuş. Hükümdar olup Türk milletinin ilini, töresini tutmuş, düzenlemiş.)

Bu parça aşağıdaki dönemlerin hangisine ait olabilir?

A) Geçiş Dönemi
B) Yazılı edebiyat
C) Sözlü edebiyat
D) İslami Dönem
E) Tanzimat Dönemi

11. Sen ki son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddîn'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsran,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülsen taşacaksın...Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...

Bu parça aşağıdaki bilim dallarından hangileriyle doğrudan ilişkilidir?

A) Tarih ve din B) Coğrafya ve halk bilimi
C) Sosyoloji ve dil bilimi D) Psikoloji ve psikiyatri
E) Felsefe ve hukuk

12.

Sagu (Eski Türkçeyle)	(Günümüz Türkçesiyle)
Alp Er Tunga öldi mü?	Alp Er Tunga öldü mü?
Isız ajun kaldı mu?	Kötü dünya kaldı mı?
Ödlek öçin aldı mu?	Zaman öcünü aldı mı?
Emdi yürek yırtılur.	Şimdi yürek yırtılır.

Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'in kabulünden önceki döneme ait bu dörtlükten çıkarılamaz?

A) Nazım birimi dörtlüktür.
B) Ölüm teması işlenmiştir.
C) Yarım uyak tercih edilmiştir.
D) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
E) Ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır.

